

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Кафедра педагогіки початкової освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор

“ ____ ” _____ 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи інклюзивної педагогіки зі вступом до спеціальності

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Галузь знань _____ 01 «Освіта/Педагогіка» _____
(шифр і назва напряму підготовки)

Спеціальність _____ 013 «Початкова освіта» _____
(шифр і назва спеціальності)

Факультет - Педагогічний _____
(назва факультету)

Івано-Франківськ – 2019 рік

Робоча програма «Основи інклюзивної освіти зі вступом до спеціальності» для студентів спеціальності 013 «Початкова освіта».

Робоча програма складена кандидатом педагогічних наук кафедри педагогіки початкової освіти **Матвеєвою Н.О.**

Робоча програма схвалена на засіданні кафедри педагогіки початкової освіти (протокол № 1 від 28 серпня 2019 р.)

Завідувач кафедри _____ **Оліяр М.П.**

п
і
д

Затверджено науково-методичною радою педагогічного факультету (протокол № 1 ^п_и від 30 серпня 2019 р.)

Голова науково-методичної ради педагогічного факультету

Кондур О.С.

прізвище, ініціали

Директор / Декан

Кондур О.С.

прізвище, ініціали

п
і
д
п
и
с

прізвище, ініціали

©Матвеєва Н.О.,
2019 р
©ПНУ, 2019 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
Кількість кредитів: 3 Модулів: 1 Змістових модулів: 2	Галузь знань – 01 «Освіта/Педагогіка»	денна форма навчання	заочна форма навчання
		Вибіркова	
	Рік підготовки – I		
	Спеціальність 013 Початкова освіта		
Семестр – 1			
Лекції			
Практичні, семінарські			
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва) Загальна кількість годин – 90 Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітній рівень: бакалавр	Самостійна робота:	
		год.	год.
		Індивідуальні завдання: год.	
		Вид контролю:	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної

роботи становить:

Для денної форми навчання – ауд. год. год. с.р. –

для заочної форми навчання – ауд. год. год. с.р. –

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Основи інклюзивної педагогіки зі вступом до спеціальності» є нормативним документом ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», який розроблено кафедрою педагогіки початкової освіти на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра відповідно до навчального плану спеціальності 013 «Початкова освіта» для студентів денної і заочної форми навчання.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати студент відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Основи інклюзивної педагогіки зі вступом до спеціальності», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета викладання дисципліни - підготовка студентів до навчально-виховної діяльності з учнями з особливими освітніми потребами; ознайомлення майбутніх фахівців із принципами інклюзивної освіти та стратегіями їх упровадження у навчально-виховний процес ЗЗО, особливостями педагогічної діяльності вчителя у роботі з учнями з різними видами нозологій.

Завдання вивчення дисципліни:

- озброєння студентів теоретичними знаннями щодо концептуальних положень основ інклюзивної педагогіки;
- ознайомлення студентів з науково-теоретичними засадами основ інклюзивної педагогіки;
- опрацювання нормативної бази інклюзивної освіти, вивчення першоджерел інклюзії;
- ознайомлення з засадничими принципами, на яких ґрунтується інклюзивна освіта;
- формування у студентів понятійно-категоріального апарату дисципліни;
- набуття знань щодо історії становлення та розвитку інклюзії за кордоном та в Україні (вивчення різних моделей інклюзії);
- ознайомити зі змістом інклюзивної освіти як моделі соціального устрою;
- виокремлення основних особливостей соціальної інклюзії в освіті;
- прогнозування перспектив розвитку системи інклюзивної освіти в Україні;

При вивченні курсу «Основи інклюзивної педагогіки зі вступом до спеціальності» бакалаври повинні оволодіти такими **уміннями та навичками**:

- аналізувати стан соціальної політики України щодо розвитку інклюзивної освіти;

- аналізувати принципи, на яких ґрунтується інклюзивна освіта;
- аналізувати різноманітні моделі інклюзивної освіти та їх ідеї;
- опрацьовувати наукову та методичну літературу з основ інклюзивної педагогіки;
- вивчати генезис науково-теоретичних підходів до проблеми включення дітей молодшого шкільного віку з різними нозологіями в загальноосвітній простір;
- розширювати власний досвід щодо упровадження інклюзивного навчання у розвинутих європейських країнах;
- аналізувати проблеми освіти дітей з особливими освітніми потребами в Україні;
- розмежовувати мету та завдання інклюзивної педагогіки як науки;
- використовувати знання про аспекти розвитку інклюзивної освіти; напрацювання науковців, філософів, соціологів з тим, щоб підвищувати ефективність даного процесу на практиці;
- уміти визначити теоретико-методологічні засади інклюзивної освіти; виокремлювати її головні мету, завдання, пріоритети, ідеї тощо;
- уміння проектувати власну діяльність щодо здійснення інклюзивного навчання учнів у ЗОШ;

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

знати:

- основні поняття дисципліни; загальні основи інклюзивної педагогіки;
- основні принципи та ідеї, на яких ґрунтується інклюзія;
- особливості прийняття осіб з різними видами порушень, проблеми соціалізації даної категорії осіб;
- еволюцію процесу інтеграції та становлення системи спеціальної освіти.; періоди становлення;
- класифікацію моделей інклюзивної освіти;
- систему спеціальної освіти в Україні; її недоліки та проблеми;
- особливості індивідуального навчання дітей з особливими потребами., чинники впливу на гальмування процесу інклюзії, умови і шляхи подолання перешкод.
- предмет і завдання інклюзивної педагогіки;
- особливості професії педагога закладу з інклюзивним навчання, специфіку педагогічної діяльності персоналу ЗЗО, де навчаються учні з порушеннями розвитку;
- стилі спілкування педагога, особливості проведення уроків толерантності у ЗЗО, формування навичок культури поведінки та її виховання в учнів з особливими освітніми потребами;
- педагогічні технології та їх використання у навчально-виховному процесі;
- шляхи підвищення ефективності соціалізації людей з особливими потребами на сучасному етапі.

УМІТИ:

- визначати засадничі принципи та ідеї, що лежать в основні філософії інклюзивної освіти;
- навчатися й оволодівати сучасними знаннями, інноваційними методичними підходами, технологіями навчання, розвитку й виховання учнів з особливими освітніми потребами;
- виявляти, ставити та вирішувати проблеми, зокрема, в процесі професійно-педагогічної діяльності;
- здатність діяти на основі принципів і норм етики, правил культури поведінки у стосунках із дітьми на основі загальнолюдських цінностей, норм суспільної моралі; дотримуватися принципів педагогічної етики у спілкуванні з учнями з особливими освітніми потребами;
- цінувати різноманітність і мультикультурність; надавати рівні можливості учням різних розумових здібностей, толерантно ставитись до індивідуальних особливостей;
- ефективно вирішувати завдання щодо збереження і зміцнення здоров'я усіх без винятку учнів;
- розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійно-педагогічній діяльності
- застосовувати знань про особливості засвоєння навчального матеріалу учнями початкової школи у відповідності з їхніми індивідуальними та віковими характеристиками.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Тема 1. Генезис науково-теоретичних підходів до проблеми включення осіб з особливими освітніми потребами в загальноосвітній простір

1. Соціум та прийняття осіб з різними видами порушень: проблеми та перспективи.
2. Еволюція процесу інтеграції та становлення системи спеціальної освіти. Періоди становлення.
3. Класифікація моделей інклюзивної освіти.
4. Шляхи підвищення ефективності соціалізації людей з особливими потребами на сучасному етапі.

Тема 2. Світовий досвід включення дітей з особливими освітніми потребами у навчально-виховний процес ЗОШ.

1. Нормативно-правова база інклюзивного навчання (міжнародний рівень).
2. Розвиток інклюзивного навчання у європейських країнах: досвід США та Канади.
3. Організація освіти дітей з особливими потребами в Австрії.
4. Основні підходи до адаптації шкіл, підготовки педагогічних кадрів щодо включення дітей з особливими потребами на навчання у ЗЗО.

Тема 3. Актуальні проблеми освіти дітей молодшого шкільного віку з особливими потребами в Україні.

1. Система спеціальної освіти в Україні.
2. Недоліки та проблеми спеціальної освіти в Україні.
3. Індивідуальне навчання дітей з особливими потребами.
4. Основні чинники впливу на гальмування процесу інклюзії. Умови і шляхи подолання перешкод.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Тема 1. Предмет і завдання основ інклюзивної педагогіки зі вступом до спеціальності.

1. Основна мета і завдання основ інклюзивної педагогіки.
2. Предмет та об'єкт основ інклюзивної педагогіки.
3. Особливості професії педагога закладу з інклюзивним навчанням.
4. Специфіка педагогічної діяльності персоналу ЗЗО, де навчаються учні з порушеннями розвитку.

Тема 2. Професійне спілкування у структурі діяльності педагога з учнями з особливими потребами.

1. Створення умов для навчання, виховання та розвитку дітей з різними видами нозологій.
2. Особливості взаємодії педагога з різними категоріями учнів. Стилі спілкування.
3. Уроки толерантності у ЗЗО: зміст, основні завдання, методика проведення.
4. Формування навичок культури поведінки та її виховання в учнів з особливими освітніми потребами.

потребами.

Тема 3. Розвиток особистості молодшого школяра з особливими освітніми потребами.

1. Діагностування рівня розвитку учнів з порушеннями. Співпраця педагогів ЗОШ з працівниками ІРЦ та іншими фахівцями.
2. Психолого-педагогічний супровід учнів з особливими потребами.
3. Педагогічні технології та їх використання у навчально-виховному процесі.

5. Теми практичних занять (денна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
	Тема 1. Генезис науково-теоретичних підходів до проблеми включення осіб з особливими освітніми потребами в загальноосвітній простір	
	Тема 2. Світовий досвід включення дітей з особливими освітніми потребами у навчально-виховний процес ЗОШ.	
	Тема 3. Актуальні проблеми освіти дітей молодшого шкільного віку з особливими потребами в Україні.	
	Тема 4. Предмет і завдання основ інклюзивної педагогіки зі вступом до спеціальності.	
	Тема 5. Професійне спілкування у структурі діяльності педагога з учнями з особливими потребами.	
	Тема 6. Розвиток особистості молодшого школяра з особливими освітніми потребами.	
	Всього	

6. Самостійна робота (денна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
	Тема 1. Генезис науково-теоретичних підходів до проблеми включення осіб з особливими освітніми потребами в загальноосвітній простір	
	Тема 2. Світовий досвід включення дітей з особливими освітніми потребами у навчально-виховний процес ЗОШ.	
	Тема 3. Актуальні проблеми освіти дітей молодшого шкільного віку з особливими потребами в Україні.	
	Тема 4. Предмет і завдання основ інклюзивної педагогіки зі вступом до спеціальності.	
	Тема 5. Професійне спілкування у структурі діяльності педагога з учнями з особливими потребами.	
	Тема 6. Розвиток особистості молодшого школяра з особливими освітніми потребами.	
	Усього разом годин:	

Теми практичних занять (заочна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
	Тема 3. Актуальні проблеми освіти дітей молодшого шкільного віку з особливими потребами в Україні.	
	Тема 4. Предмет і завдання основ інклюзивної педагогіки зі вступом до спеціальності.	
	Тема 5. Професійне спілкування у структурі діяльності педагога з учнями з особливими потребами.	
	Тема 6. Розвиток особистості молодшого школяра з особливими освітніми потребами.	
	Всього:	

Самостійна робота (заочна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
	Тема 1. Генезис науково-теоретичних підходів до проблеми включення осіб з особливими освітніми потребами в загальноосвітній простір	
	Тема 2. Світовий досвід включення дітей з особливими освітніми потребами у навчально-виховний процес ЗОШ.	
	Тема 3. Актуальні проблеми освіти дітей молодшого шкільного віку з особливими потребами в Україні.	
	Тема 4. Предмет і завдання основ інклюзивної педагогіки зі вступом до спеціальності.	
	Тема 5. Професійне спілкування у структурі діяльності педагога з учнями з особливими потребами.	
	Тема 6. Розвиток особистості молодшого школяра з особливими освітніми потребами.	
	Усього разом годин:	

7. Методи навчання

- словесні (бесіда, розповідь, лекція); - наочні (спостереження, демонстрування);
- практичні (виконання вправ та завдань);
- проблемно-пошукові (самостійна робота, розв'язання проблемних завдань, аргументування, проблемне викладання);
- методи за логікою руху змісту навчального матеріалу (дедуктивні, індуктивні).

9. Методи контролю

опитування;

- усний індивідуальний і фронтальний контроль;
- письмовий індивідуальний і фронтальний контроль;
- контрольньо-корекційна бесіда;
- виконання комплексних контрольних завдань;
- взаємоконтроль

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Екзамен

Тестування (самостійна робота)				Сума балів
Змістовий модуль 1				
Т 1	Т 2-3	Т 4		
Змістовий модуль 2				
Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	E	задовільно	
50 – 59			
26 – 49		незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
		незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Конспекти лекцій з дисципліни.
2. Плани практичних занять.
3. Навчально-методичне забезпечення самостійної роботи студентів.
4. Засоби контролю й самоконтролю.
5. Комплекс літератури з дисципліни.

14. Рекомендована література Базова

1. Борякова Н. Ю. Педагогические системы обучения и воспитания детей с отклонениями в развитии : учеб. пособ. для студентов. М. : АСТ, Астрель, 2008. 222 с.
2. Будник О. Інклюзивна освіта: навч. посібник. Ів-Франківськ: Кушнір Г.М., 2015. 152 с.
3. Выготский Л. С. Основы дефектологии. СПб.: Лань, 2003. 654 с.
4. Деніелс Е., Стаффорд К. Залучення дітей з особливими потребами до системи загальноосвітніх класів. Л.: Т-во «Надія», 2000. 256 с.
5. Засенко В.В. Інтеграція осіб з порушеннями слуху: проблеми, пошуки, перспективи/Крок до компетентності та інтеграції в суспільство: Науково-методичний збірник. К.: Контекст, 2000. 286 с.
6. Засенко В.В. До проблеми особистісного підходу у навчанні дітей з порушеннями психофізичного розвитку/Дидактичні та соціально-психологічні аспекти корекційної роботи у спеціальній школі: Науково-методичний збірник. Вип. 8/За ред. В.І.Бондаря, В.В.Засенка. К.: Наук. Світ, 2006. 288 с.
7. Ілляшенко Т.Д. Інклюзивна освіта і перспективи подолання невстигання учнів у загальноосвітній школі: Ел. носії: <http://lib.iitta.gov.ua/2116/1/>
8. Інтеграція дітей з освітніми потребами у загальноосвітньому навчальному закладі // Психолог, 2009. №10. с.14-18.
9. Колупаєва А.А., Савчук Л.О. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання. Вид. гр. «АТОПОЛ», 2011. 274 с.
10. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: монографія. К.: Самміт-Книга, 2009. 272 с.
11. Кравченко Г.Ю., Сіліна Г.О. Інклюзивна освіта. Х.: Вид-во «Ранок», 2014. 144 с.
12. Кравченко Г.Ю., Сіліна Г.О. Інклюзивна освіта. Х.: Вид-во «Ранок», 2014. 144 с.
13. Лапшин В. А., Пузанов Б. П. Основы дефектологии: Учеб. пособие для студентов пед. ин-тов. М.: Просвещение, 1991.143 с.
14. Липа В.О., Серова С.О. Про деякі проблеми впровадження інклюзивної освіти в Україні //Актуальні питання корекційної освіти. 2011. Вип. 2. С. 121-127.
15. Концепція розвитку інклюзивної освіти // Наказ МОН від 01.10.2010 р. № 912.
16. Рассказова О.І. Розвиток соціальності учнів в умовах інклюзивної освіти: теорія та технологія: монографія. Х.: ФОП Шейніна О.В., 2012. С. 422 – 465.
17. Синьов В. Нова стратегія розвитку корекційної педагогіки в Україні//Дефектологія. 2004. № 2. С. 6 – 11.
18. Слободянюк Н.Г., Софій Н.З., Найда Ю.М. Пристосування шкільних приміщень до потреб дітей з особливостями психофізичного розвитку/ Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально- методичний посібник/Кол. авторів: Колупаєва А.А., Найда Ю.М., Софій Н.З. та ін. За заг. ред. Даниленко Л.І. К., 2007. 128 с.
19. Софій Н.З. Концептуальні аспекти інклюзивної освіти. Інклюзивна школа:: особливості організації та управління: Навч.-метод. посібник/Кол. Авт.: Колупаєва А.А., Найда Ю.М., Софій Н.З. та ін.; за заг. ред. Л.І.Даниленко. К., 2007. 128 с.
20. Сучасні тенденції розвитку спеціальної освіти (українсько-кандаський досвід): матеріали Міжнародної конференції/за ред. В.І.Бондаря, Р.Петришина. К.: Наук. Світ, 2004.200 с.
21. Софій Н.З. Концептуальні аспекти інклюзивної освіти. Інклюзивна школа:: особливості організації та управління: Навч.-метод. посібник/Кол. Авт.: Колупаєва А.А., Найда Ю.М., Софій Н.З. та ін.; за заг. ред. Л.І.Даниленко. К., 2007. 128 с.

22. Таранченко О.М., Найда Ю.М. Загальні принципи здійснення адаптацій та модифікацій навчально–виховного процесу /Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально-методичний посібник/ За заг. ред. Даниленко Л.І. К., 2007. 128 с.
23. Таранченко О.М., Найда Ю.М. Врахування відмінностей розвитку та навчальної діяльності дітей з особливостями психофізичного розвитку в процесі навчання./Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально-методичний посібник/ За заг. ред. Даниленко Л.І. К., 2007. 128 с.

Допоміжна література

1. Відкрите досє з інклюзивної освіти. За матеріалами ЮНЕСКО/Витяг//Всеукраїнський фонд «Крок за кроком» [Ел. ресурс]. Режим д
2. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 №2145-19 Ел. носії: / с
3. Закон України «Про загальну середню освіту»// Інформаційний збірник МОН України. – 1999. - № 25.
4. Закон України «Про виховання дітей та молоді»//Освіта України. 2004. № 72. 14 вересня. С. 4 – 6.
5. Конституція України 28.06.1996р. [Ел. носії]. Режим доступу: t
6. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес//Освіта України. 2004. 10 серпня.
7. Національна доктрина розвитку освіти України в ХХ1 ст.//Освіта України. 2002. 23 квітня.
8. Наказ Міністерства освіти і науки України № 912 від 01.10.10 «Про затвердження Концепції розвитку інклюзивного навчання» [Ел. носії]. Режим доступу: d
9. Наказ від 14.06.2013 р. № 768 «Про затвердження плану заходів щодо забезпечення права на освіту дітей з особливими освітніми потребами, у тому числі дітей-інвалідів»/МОН України
10. Національна доктрина розвитку освіти/Нормативно-правове забезпечення освіти: Доктрина, закони, концепції. Ч. 1. Харків: Основа, 2004. С. 5 – 24.
11. Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні/Авт. кол-в: І.Бех, Т.Алексеєнко, Г.Балл та ін.//Освіта України. 2004. № 94. С. 6 – 10.
12. Ніколаєнко С. Освіта в інноваційному поступі суспільства//Освіта України. 2006. 14 серпня.
13. Особливі діти в умовах загальноосвітньої школи (досвід закладів освіти Дніпровського району м. Києва). Практично-методичний посібник /Упорядник Сидоренко Н.А. К.: РНМЦ Дніпровського району, 2015. 64 с.
14. Особливості роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання. Вісник №4 НДІ інклюзивної освіти/ Упорядники: Савчук Л.О., Юхимець І.В. Рівне: РОППО, 2013. 53с.
15. Постанова Кабінету Міністрів від 21 серпня 2013 р. № 607 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами: Ел.

- н
16. Репина З.А., Лизунова Л.Р. Компьютерные средства обучения: проблемы разработки и внедрения//Вопросы гуманитарных наук. 2004. № 5 (14) С. 285.
17. Романчук Ж.І. Організаційно-методичні умови професійного співробітництва в інклюзивному навчальному закладі//Наша школа. 2014. № 4. С. 33 – 37.
18. Синьов В. Нова стратегія розвитку корекційної педагогіки в Україні//Дефектологія. 2004. № 2. С. 6 – 11.
19. Постанова від 12 липня 2017 р. № 545 Про затвердження Положення «Про інклюзивно-ресурсний центр»: [Ел. носії]. Режим доступу: [//zakon.rada.gov.ua/go/545-2017-p](http://zakon.rada.gov.ua/go/545-2017-p)
20. Постанова Кабінету Міністрів від 21 серпня 2013 р. № 607 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами: [Ел. носії]. Режим доступу: /
21. Саламанкська декларація. Рамки дійсвий по образованию лиц с особыми потребностями, приняты Всемирной конференцией по образованию лиц с особыми потребностями: доступ и качество. Саламанка. Испания, 7 – 10 июля 1994. К., 2000.
22. Указ Президента України № 588/2011 від 19 травня 2011 р. «Про заходи щодо розв'язання актуальних проблем осіб з обмеженими фізичними можливостями»: <https://www.google.com.ua/search?q=•+Указ+Президента+України+№+588%2F2011>

Інформаційні ресурси:

- s
2. [tv](#)
3. [h](#)
4. [h](#)
6. [w](#)
- [ixt](#)
- [k](#)
- [a](#)
- [d](#)
- [e](#)
- [a](#)
- [u](#)
- [m](#)
- [e](#)
- [h](#)
- [p](#)
- [a](#)
- [h](#)
- [btm](#)
- [h](#)

